

NGA KONCEPTI NË VEPRIM
- INICIATIVË BASHKËPUNIMI NDËRKOMUNAL PËR UJIN

RAPORT I PUNËTORISË

FALENDERIMET

**Integrated Water Resources
Management in Kosovo**

Punëtorja: “Nga koncepti në veprim – Iniciativë bashkëpunimi ndërkomunal për ujin” u organizua si pjesë e projektit: “Ambasadorët e Ujit: Ndërtimi i një komuniteti të ndjeshëm ndaj ujit” i implementuar nga Organizata për Mbrojtjen e Mjedisit Gjethi.

Projekti mbështetet nga Menaxhimi i Integruar i Resurseve Ujore në Kosovë (IWRM-K), Program i Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC) dhe i Qeverisë së Kosovës, i zbatuar nga Skat Consulting Ltd. (Zvicër) në konsorcium me Agjencinë Austriake të Mjedisit (EAA).

Autor i raportit:
Sami Stagova

Kontribuues:
Valon Raka

Falënderojmë:

Të gjithë pjesëmarrësit nga Komunitat e Kaçanikut dhe Ferizajt për kontributin e tyre aktiv në punëtori dhe për dhënien e ideve/propozimeve të tyre në adresimin e sfidave të menaxhimit të burimeve ujore në Kosovë.

Organizata për Mbrojtjen e Mjedisit Gjethi (OMM Gjethi)
Shtëpia e Kulturës, Sali Bajra pn, Kaçanik, Kosovë
www.gjethi.org
<https://www.facebook.com/ommgjethi/>

Fotografite dhe informatat në këtë raport janë pronë e OMM Gjethi, përveç nëse është theksuar ndryshe. Ato mund të riprodhohen përderisa citohet burimi © OMM Gjethi

Përmbajtja

FALENDERIMET	3
SFONDI.....	5
PËRMBLEDHJE E PUNËTORISË	6
HAPJA E PUNËTORISË.....	13
PREZANTIMET DHE DISKUTIMET E PJESËMARRËSVE.....	10
PËRFUNDIMET E HAPAT E MËTUTJESHËM	17
SHTOJCA: FTESA DHE AGJENDA.....	18

SFONDI

Organizata për Mbrojtjen e Mjedisit Gjethi, e themeluar në vitin 2016, u shfaq si një iniciativë e domosdoshme për të adresuar degradimin mjedisor në Kosovë. Organizata vepron në shkallë vendi me një fokus të veçantë në rajonin juglindor, duke mbuluar Ferizajn, Kaçanikun, Shtimen, Vitinë, Shtërpcën dhe Hanin e Elezit, ndërkohë që ruan një mandat më të gjerë për të mbështetur objektivat kombëtare mjedisore. E udhëhequr nga motoja "Ne jemi Identiteti", Gjethi kërkon të balancojë integritetin mjedisor me zhvillimin socio-ekonomik për të çuar përpara rezultatet e qëndrueshme për komunitetet lokale dhe qëndrueshmërinë afatgjatë në të gjithë Kosovën.

Gjatë viteve, Gjethi ka zbatuar një portofol të larmishëm projektesh që avancojnë hapësirat publike të qasshme dhe të menaxhuara mirë, si dhe planifikimin e ndjeshëm ndaj mjedisit/klimës, me një theks të qartë në përfshirjen e komunitetit dhe qeverisjen lokale. Iniciativat e shquara përfshijnë:

- Rregullimin e shtegut të ecjes dhe hiking në majën e Lubotenit (rregullimi i shtegut, vendpushimeve, sinjalistikës dhe mobilerive përkatëse);
- Rregullimin e shtegut të ecjes dhe hiking dhe hapësirës publike të Ujëvarat e Korbliqit (rregullimi i shtegut, një platforme të dedikuara për qëndrim aty, vendeve të pushimit, sinjalistikës, etj.);
- Përmirësimet e hapësirës publike të Çami (përmirësimet e peizazhit urban dhe përmirësimet e qasshmërisë);
- Planifikimi i integruar i shtatë oborreve shkollorë në Kaçanik (dizajni i oborreve shkollorë, punimi

i gjelbërimit dhe angazhimi i nxënësve/komunitetit);

- Projekti "Shijoni Lumenjtë e Pellgut të Lepencit" (ringjallja e hapësirës publike "Rrafshi i Lepencit", iniciativa për përmirësim ekologjik; hartimi i Planit të Veprimit në Mjedis (PVM) të Kaçanikut me komponentët e veprimit klimatik dhe promovimin digjital).

Gjethi ka punuar vazhdimisht për të ngritur çështjet mjedisore dhe për të avokuar për mbrojtje më të mirë, duke përfshirë kundërshtimin ndaj hidrocentraleve të vogla që degradojnë mjedisin, menaxhimit të dobët të mbeturinave duke përfshirë deponitë ilegale dhe degradimit më të gjerë të natyrës. Organizata mbështet Qeverinë lokale dhe atë qendrore përmes kontributeve teknike, monitoron zbatimin e projekteve të gjelbra, nxit konsultimet publike gjithëpërfshirëse dhe kontribuon në proceset e zhvillimit të politikave dhe planifikimit për të përmirësuar qeverisjen mjedisore.

Nga gushti 2025, Gjethi po zbaton projektin "Ambasadorët e Ujit: Ndërtimi i një Komuniteti të ndjeshëm ndaj ujit" ("Acqua Ambassadors: Building a Water-Smart Community"), pas një propozim-projekti të suksesshëm dhe vlerësimit pozitiv nga IWRM-K. Kjo iniciativë e rëndësishme thekson angazhimin e vazhdueshëm të Gjethit për qeverisjen më të mirë, angazhimin e komunitetit dhe menaxhimin e qëndrueshëm të ujit si shtytës thelbësorë të qëndrueshmërisë mjedisore dhe socio-ekonomike të Kosovës.

PËRMBLEDHJE E PUNËTORISË

Vendi, data dhe pjesëmarrja

Vendi: Restorant Uda, Kaçanik

Data: 28 gusht, 2025

Numri i pjesëmarrësve: 49

Grupet e pjesëmarrësve:

- Përfaqësues nga Komuna e Kaçanikut, përfshirë Nënkyetarin, Drejtorin e Urbanizmit/Mbrojtjes së Mjedisit, Zyrtarin për mjedis dhe Zyrtarin për menaxhimin e mbeturinave.
- Përfaqësues nga institucionet e tjera publike lokale (Kryqi i Kuq, etj.),
- Administrata dhe mësuesit e shkollave të mesme,
- Përfaqësues nga Kompania publike e ujit "Bifurkacioni" sh.a.,
- Përfaqësues të komuniteteve nga Komuna e Kaçanikut dhe Ferizajt që jetojnë pranë burimeve/trupave ujore dhe nga diaspora,
- Përfaqësues të shoqërisë civile nga Kaçaniku, Ferizaj, Prishtina, Peja dhe Drenasi,
- Përfaqësues nga institucionet financiare,
- Përfaqësues të rinjve,
- Entuziastë mjedisorë,
- Përfaqësues nga Korpusi i Paqes i SHBA-së (US Peace Corps),
- Njësitë e Policisë së Kosovës,
- Ekipet Ndërlidhëse (Liaison) dhe Civile të KFOR-it,
- Stafi i Demokraci Plus,
- Stafi i OMM Gjethi.

Qëllimet dhe objektivat

Qëllimi i punëtorisë është të kornizojë qasjen e projektit, të harmonizojë objektivat dhe të krijojë një kornizë për bashkëpunimin ndërkomunal duke shfrytëzuar parimet e Menaxhimit të Integruar të Resurseve Ujore (IWRM) dhe konceptet e infrastrukturës së gjelbër.

Ky aktivitet synon të prezantojë qartë qëllimin e projektit, të theksojë objektivat kryesore, të përditësojë listën e palëve të interesit dhe të stimulojë diskutimet rreth nismave të gjelbra. Qëllimi i ngjarjes është gjithashtu i harmonizuar me synimet strategjike të Gjethit për qëndrueshmërinë ndaj klimës, fuqizimin e komunitetit, arritjen e rezultateve të matshme mjedisore dhe avancimin e bashkëpunimit dhe vetëdijesimit të komunitetit.

Objektivat:

- Të arrihet një kuptim i përbashkët dhe i zbatueshëm i IWRM-së dhe i qeverisjes lokale të ujit, i harmonizuar me objektivat strategjike.
- Të përgatitet një Letër Rekomandimi konkrete dhe një plan veprimi i qartë për hapat e ardhshëm.
- Të avancohet bashkëpunimi brenda-komunitar dhe i palëve të tjera të interesit për ndikim të qëndrueshëm.
- Të validohet arsyeja e projektit kundrejt synimeve të projektuara.
- Të identifikohen prioritetet ndërkomunale, hapësirat për tu rregulluar dhe potenciali i shkollave partnere për përmirësimin e infrastrukturës së gjelbër dhe eficiencës së ujit.

Metodologjia

Punëtorja u realizua përmes një kombinimi prezantimeve interaktive dhe diskutimeve të lehtësuara/ dizajnuara për të maksimizuar angazhimin e pjesëmarrësve dhe shkëmbimin e njohurive. Çdo sesion pati një kontribut të shkurtër nga ligjëruesit me hapësirë të strukturuar që pjesëmarrësit të reflektonin, pyesnin dhe kontribuonin në zgjidhje potenciale të krijuara bashkërisht.

HAPJA E PUNËTORISË

Moderator: Z. Sami Stagova, Menaxher Programi, OMM Gjethi

Fjalët hyrëse shpjeguan qartë qëllimet e punëtorisë të ndjekura nga një shqyrtim i plotë i agjendës. Më pas, u shprehëm falënderime të përzemërta për grupin e gjerë dhe të larmishëm të pjesëmarrësve, për angazhimin e tyre të vëmendshëm, idetë/kontributin e tyre dhe frymën bashkëpunuese.

FJALË MBËSHTETËSE

Z. Sabedin Vishi, Nënkrjetar, Komuna e Kaçanikut

"Shpreh falënderimet e mia të sinqerta për OMM Gjethi për organizimin e kësaj ngjarje dhe për frymën e bashkëpunimit që na ka bashkuar. Ky partneritet ndërmjet OMM Gjethi dhe Komunës së Kaçanikut është shembull i zotimit të përbashkët që kemi për të ruajtur mjedisin dhe burimet tona ujore për brezat e tanishëm dhe të ardhshëm.

Kaçaniku ka punuar në mënyrë aktive për të përmirësuar menaxhimin e ujit në nivel lokal. Ne kemi ndjekur iniciativë që synojnë forcimin e qeverisjes, përmirësimin e ofrimit të shërbimeve dhe promovimin e kujdesit të përgjegjshëm për burimet tona të vlefshme ujore. Në punën tonë të vazhdueshme, ne kemi qenë në kontakt të rregullt me një gamë të gjerë homologësh si në nivel lokal ashtu edhe në atë qendror. Kjo na ka mundësuar të identifikojmë mundësitë për përgjigje të koordinuara ndaj sfidave që lidhen me ujin. Shkëmbimi i ideve dhe informacionit ka qenë vendimtar në përcaktimin e prioriteteve, sigurimin e mbështetjes dhe identifikimin e rrugëve konkrete për përmirësim.

Duke parë përpara, jemi të etur për të vazhduar këtë bashkëpunim dhe për të amplifikuar përpjekjet tona të përbashkëta. Njohuritë, burimet dhe energjia e kombinuar e

partnerëve tanë do të jenë kyçe ndërsa ne avancojmë qeverisjen e ujit, investojmë në infrastrukturën e gjelbër dhe fuqizojmë komunitetet përmes ngritjes së kapaciteteve dhe kujdesit nda ujit."

FJALË MIRËSEARDHËSE

Z. Valon Raka, Drejtor Ekzekutiv, OMM Gjethi

"Shprehim mirënjohje të ngrohtë për ata që kanë mbështetur punën tonë, duke theksuar se kemi ftuar një grup kaq të larmishëm në shenjë mirënjohjeje të bashkëpunimit të vlefshëm që kemi ndërtuar në projektet e mëparshme. Kjo pjesëmarrje e gjerë – nga komuna, shoqëria civile, të rinjtë, arsimit dhe partnerët ndërkombëtarë – është thelbësore për të gjetur ide në mënyrë efektive dhe për të rënë dakord për një rrugë të qartë përpara drejt adresimit të sfidave tona të përbashkëta të ujit.

Ndërsa qëllimi i projektit dhe aktivitetet do të shpjegohen më vonë, ndërhyrja do ta adresojë çështjen si në nivel të planifikimit, ashtu edhe në nivelin praktik (në terren), duke përfshirë iniciativat e infrastrukturës së gjelbër dhe efikasitetit të ujit. Këto përpjekje do të përfshijnë brezat e rinjë, përmes shkollave të mesme që marrin pjesë si Ambasadorët e Ujit (Acqua Ambassadors) brenda projektit tonë.

Nga perspektiva e shoqërisë civile, mesazhi përsëriti angazhimin për punë integruese si në nën-temat mjedisore ashtu edhe në proceset e pjesëmarrjes, duke siguruar që zërat e shoqërisë civile, të rinjë, mësuesve dhe palëve të interesit të komunitetit të udhëheqin planifikimin dhe aktivitetet në terren. Folësi e përfundoi fjalën me mirënjohje të përtërirë për bashkëpunimin e vazhdueshëm dhe një zotim për të nxitur dialogun, mësimin dhe veprimin e përbashkët në vazhdim për të avancuar Menaxhimin e Integruar të Reursëve Ujore (IWRM) në Kaçanik dhe Ferizaj.

PREZANTIMET DHE DISKUTIMET E PJESËMARRËSVE

SESIONI I PARADITËS

Çështjet e menaxhimit të ujit në Kosovë (Rajoni Juglindor)

Prezantim/ Moderim (Valon Raka)

Prezantimi ofroi një pamje të integruar të qeverisjes së ujërave të Kosovës në rajonin juglindor, duke u fokusuar në programin e Menaxhimit të Integruar të Resurseve Ujore (IWRM) dhe ndikimin e tij në infrastrukturën lokale të ujit. Pikat kryesore përfshinin zgjerimin e furnizimit me ujë dhe mbulimin me kanalizime, me disa komuna që investojnë në impiante të reja të trajtimit të ujit dhe infrastrukturë shoqëruese. Projektet e shquara që u theksuan janë impianti lokal në Prizren (22 milionë euro, që u shërben rreth 50,000 banorëve), impianti i Pejës (rreth 22 milionë euro, që u shërben rreth 60,000 banorëve) dhe impianti i Gjakovës (16.8 milionë euro), me impiante të tjera që vazhdojnë ose janë në pritje të përfundimit.

Prezantimi tregoi gjithashtu burimet dhe sfidat rajonale të ujit duke u fokusuar në pellgun e Lepencit, duke përfshirë burime unike si bifurkacioni i Nerodimës, Lepenci unik, ujëvara e Korbliqit dhe Liqeni i Pranverës, si dhe shqetësimet rreth ndotjes industriale, boshllëqet në trajtimin e ujërave të ndotura, erozioni dhe rreziku i përmytjeve. U diskutuan projektet e mini-hidrocentraleve dhe ndikimet e tyre mjedisore, së bashku me përpjekjet e vazhdueshme për të forcuar kornizat ligjore, ekspertizën e planifikimit urban dhe mjedisor dhe angazhimin e shoqërisë civile.

Pjesë e rëndësishme e prezantimit ishte Programi IWRM-K, një nismë 12-vjeçare e financuar nga SDC dhe Qeveria e Kosovës dhe e zbatuar nga Skat Consulting në bashkëpunim me Agjencinë Austriake të Mjedisit, që synon kalimin nga qasjet e fragmentuara tradicionale në një model të menaxhimit të trërsishëm, në nivel pellgu. Qasja thekson pjesëmarrjen gjithëpërfshirëse, bashkëpunimin ndërsektorial dhe fuqizimin e

komuniteteve lokale përmes iniciativave si Ambasadorët e Ujit (Acqua Ambassadors).

Në fund, sesioni theksoi rëndësinë e integritetit të parimeve të IWRM-së në nivel politikash, zgjerimin e infrastrukturës së gjelbër dhe efikasitetin e ujit, përmirësimin e mbulimit të shërbimeve dhe nxitjen e partneriteteve të forta ndërmjet komunave, shoqërisë civile, sektorit privat dhe partnerëve ndërkombëtarë për të ofruar përmirësime të qëndrueshme të ujit për brezat e tanishëm dhe të ardhshëm.

Diskutimet e pjesëmarrësve

Ibrahim Dalloshi dhe Xhemil Tusha (përfaqësues komuniteti nga fshati Soponicë, Kaçanik): Ne komuniteti jemi angazhuar kundër HC Soponica duke përfshirë edhe paditë në gjykatë, përderisa kërkojmë mbështetjen më të madhe të organeve komunale për të mos lejuar ndërtimin e këtij impianti. Por, sa të jetë çështja në Gjykatë dhe e pa përfunduar, kjo mundë të jetë problematike.

Gjithashtu kërkojmë edhe ndaljen e ndotjes së lumenjve sepse në të kaluarën ne si fëmijë jemi freskuar në Lepenc gjatë verës ndërsa tani fëmijët tanë këtë nuk mundë ta bëjnë.

Sabedin Vishi (Nënkryetar i Kaçanikut): Organet komunale kanë qenë me ju vazhdimisht dhe do të vazhdojnë të jenë kundër ndërtimit të HC në fjalë.

Sa i përket ndotjes së lumenjve, kemi ndërtuar dhe jemi në proces të ndërtimit të kolektorëve të ujërave të zeza që do të eliminonin derdhjet e shpërndara të ujërave të zeza nëpër lumenj. Dhe kjo do të reduktonte ndjeshëm ndotjen e Lepencit dhe rrjedhave në afërsi. Ndërsa sa i përket Nerodimes, kjo varet edhe nga Komuna e Ferizajt siç e përmendi Valoni më herët.

Punëtorja: Nga koncepti në veprim
– Iniciativë bashkëpunimi ndërkomunal për ujin

Valon Raka: Tani jemi në fazën kur mundë të identifikojmë problematikat në lidhje me ujin, duke përfshirë edhe identifikimin dhe përfshirjen e palëve të interesit. Komentet dhe inputet e juaja janë të mirëseardhura.

Remzi Reka (OMM Gjethi): Jemi të vetëdijshëm se mungojnë impiantet për trajtimin e ujërave të zeza dhe se ato janë të kushtueshme, por administrata komunale duhet punuar më shumë në ndërtimin e kolektorëve të ujërave të zeza në Kaçanik.

Mungesa e deponisë së përcaktuar të mbeturinave të ndërtim/ rrënitit është gjithashtu problem që si eksternalje ka ndotjen e ujërave sipërfaqësorë.

Në përgjithësi sa i përket sundimit të ligjit, pse lejohen degradimet mjedisore, ku është inspektorati dhe veprimtaria e organeve kompetente? Duhet punuar më shumë në këtë drejtim.

Mirëmbajtja e projekteve dhe hapësirave publike gjithashtu lë për të dëshiruar. Kësaj radhe na janë tharë bime të caktuara dhe pjesë të parqeve që vet OMM Gjethi i ka mbjellë apo edhe organet komunale.

Valon Raka: Sa i përket mirëmbajtjes së projekteve, është evidente se është problematike dhe nuk po bëhet sa duhet në këtë drejtim. Edhe bimët që Gjethi i ka mbjellë, edhe pse i kemi ujitur disa herë, disa prej tyre janë tharë. Organet komunale duhet të kenë programe të caktuara të vazhdueshme për mirëmbajtje të projekteve. Nënkrjetari që e kemi këtu prezent na ka premtuar që do të punojë më shumë në këtë drejtim dhe shpresojmë se do të kemi përmirësime në të ardhmen.

Sabedin Vishi (Nënkrjetar i Kaçanikut): Në vitet e fundit kemi identifikuar dy hapësira potenciale si deponi të mbeturinave të ndërtim/ rrënitit, po në të dy rastet nuk kemi mundur ti finalizojmë procedurat për shkaqe të ndryshme duke përfshirë edhe refuzimin e nivelit qendror.

Në anën tjetër, së bashku me KRU Pastërtia ku jemi aksionar, vazhdimisht pastrojmë

deponi ilegale të mbeturinave, por në të njëjtën kohë na krijohen të tjera. Megjithatë ka progres dhe numri i tyre është në reduktim e sipër. Në këtë mes kemi nevojë gjithashtu për aktivitete vetëdijësimi. Edhe qytetarët mundë të na ndihmojnë me informacion për lokacionet e tilla në mënyrë që ta pastrojmë atë deponi.

Sami Stagova: Mendoj që kombinimi i përpjekjeve të OMM Gjethi, qytetarëve që të jenë më të ndërgjegjshëm si dhe komunës përmes një angazhimi dhe një inspeksioni më intensiv do të ndikonte në reduktimin e hedhjes së mbeturinave dhe krijimin e deponive ilegale të mbeturinave.

Arijeta Jusufi (Drejtoreshë e KEP Trust, Kaçanik): Duhet menaxhimin më i mirë i grumbullimit të mbeturinave sepse shpesh në qytet (Kaçanik) kontejnerët janë të mbushur dhe qytetarët nuk kanë se ku ti hedhin ato.

Selim Reka (përfaqësues komuniteti, zona e qytetit, Kaçanik): Qytetarët duhet të jenë më aktiv në organizimet e takimeve dhe debateve publike të organizuara në nivel lokal. Organizuesit, duke përfshirë komunën, duhet të marrin më shumë parasysh propozimet e qytetarëve në mënyrë që të ndërtohet besimi se propozimet diskutohen dhe potencialisht merren parasysh nëse janë të arsyeshme. Pyetje për Nënkrjetarin: a ka Komuna e Kaçanikut ndonjë plan më specifik për përmirësimin e furnizimit me ujë në qytet dhe zonat rurale?

Sabedin Vishi (Nënkrjetar i Kaçanikut): Menaxhimin e ujësjellësit dhe kanalizimi e bën organi përgjegjës Kompania Publike Bifurkacioni sha. Përtej investimeve të kompanisë publike përmes qeverisë së Kosovës dhe donatorit SDC, Komuna në të kaluarën ka investuar vazhdimisht në shtimin e sasisë së ujit dhe rregullimin e sistemit në përgjithësi (400,000 Euro vetëm gjatë këtij mandati), asete këto që iu kanë dorëzuar kompanisë publike. Në tërë këtë proces, është shtuar ndjeshëm sipërfaqja dhe numri i banorëve që furnizohen me ujë. Megjithatë po

kemi vështirësi që ta bindim Kompaninë publike në përfshirjen e burimeve tjera në sistem për shkak të arsytimit të kontrollit sfidues të ndotjes, duke përfshirë edhe përfshirjen e ujërave sipërfaqësor. Ndoshta kjo do të mundësonte të kemi sasi më të madhe të ujit për konsum të përgjithshëm por jo për pije gjatë kohës së pikut. Ne po mundohemi të ndihmojmë gjatë tërë kohës, por ne nuk jemi përgjegjës për menaxhimin e këtij sistemi.

Në të njëjtën kohë, sipas llogarive, prurjet e ujit janë të mëdha në Kaçanik por ai humbet me të madhe shfrytëzohet në mënyrë jo racionale. Duhet më shumë punë në këtë drejtim posaçërisht nga Bifurkacioni sha. Shfrytëzimi racional i ujit ndihet dhe aplikohet vetëm kur ka ditë me shi gjatë verës, me të cilën edhe eliminohen reduktimet.

Sami Stagova: Përderisa Bifurkacioni sha është përgjegjës për reduktimin e humbjeve të ujit përmes sanimit të defeteve dhe ndalimit të vjedhjeve, është përgjegjësi e komunës për ndalimin e keq shfrytëzimit të ujit dhe shfrytëzimit racional të tij përmes inspektimit dhe bazuar në politikat që i zhvillon.

Valon Raka: Menaxhimi i sistemit të ujësjellësit dhe futja e burimeve të reja në sistem është shumë specifik duke marrë parasysh mbajtjen e kualitetit të ujit brenda standardeve kosovare dhe BE-së për ujë të pijes, fondeve që duhet investuar nga kompania rajonale si organ relevant dhe fondeve tjera që vijnë nga qeveria dhe donatorët. Shpresojmë që në të ardhmen të kemi sukses përfshirjen e disa burimeve ujore të cilat janë gjetur gjatë ndërtimit të autostradës Prishinë-Hani i Elezit, sepse në Kaçanik po kemi problem gjatë sezonës së verës duke përfshirë edhe kohën e diasporës.

Dijesa Morina (OJQ EcoZ, Prishtinë): Desha të ndërlihem me Nënkrjetarin kur tha se reshjet gjatë verës nuk ndikojnë në rritjen e sasisë së ujit nga burimet e ujë sjellësit. Në të vërtetë në Kosovë burimet e ujit furnizohen nga reshjet dhe pasi që ne kemi kapacitete shumë të

kufizuara për shfrytëzimin e ujit, resurset tona dalin jashtë Kosove për mesatarisht brenda një orë.

Sami Stagova: Mendoj që në këtë rast u keqkuptua Nënkrjetari. Është e vërtetë se posaçërisht Komuna e Kaçanikut furnizohet me ujë nga burime që mbushen ekskluzivisht përmes reshjeve atmosferike (bora dhe shiu). Por, pasi që ato janë burime natyrore uji dhe jo sipërfaqësore, nevojitet kohë më e gjatë dhe reshje voluminoze për mbushjen e tyre. Në anën tjetër, një ditë shi gjatë verës në Kaçanik i eliminon në tërësi reduktimet e ujit për një kohë të shkurtë dhe jo për shkak të rritjes së sasisë së tij nga shiu. Kjo bëhet për shkak të eliminimit të nevojës për ujitje të kopshteve dhe larjes së oborreve/ rrugëve.

Agim Mjaku (Profesor, Shkolla e mesme Profesionale, Kaçanik): A janë të identifikuar bizneset që shfrytëzojnë ujin e ujësjellësit jashtë linjave të aprovuara të konsumit si autolarjet, etj.? A mundë ta ndajë Bifurkacioni sha këtë informacion me ne?

Sami Stagova: Fatkeqësisht, përfaqësuesit e Bifurkacioni sha në këtë punëtori nuk janë përgjegjës për të ndarë këtë informacion me ne.

Valon Raka: Duhet të përmendim edhe faktin se Kosova vazhdimisht në raportin e progresit të Komisionit Evropian del që fare pak e aplikon parimin "ndotësi-paguan". Dëmtuesi e mjedisit në përgjithësi dhe ndotësit e ujit në veçanti nuk e marrin ndëshkimin e merituar, ndër të tjera edhe për shkak se qytetarët nuk lajmërojnë këto shkelje. Në anën tjetër, OMM gjethi ka deponuar në polici rastin kur një person ka dëmtuar përmes djegies rreth 20 bimë qershie që i kishim mbjellë më herët.

Sami Stagova: Edhe pse është diskurajuese për qytetarët lajmërimi i këtyre dëmtimeve mjedisore për shkak të vonesa ve të ndryshme administrative/ gjyqësore, OMM gjethi fton qytetarët ta bëjnë një gjë të tillë edhe përkundër rastit kur neve një procedurë gjyqësore ku ne ishim të ftuar në cilëso të

Punëtorja: Nga koncepti në veprim
– Iniciativë bashkëpunimi ndërkomunal për ujin

dëshmitarit, na ka zgjatur prej vitit 2018 dhe nuk është përfunduar ende.

Remzi Reka: Gjithashtu duhet përmendur edhe ndarjen jo të drejtë të buxhetit dhe granteve që qeveria qendrore ka bërë në raport me komunat. Komuna e Kaçanikut është diskriminuar shumë në këtë aspekt duke ndikuar negativisht edhe në menaxhimin e resurseve ujore. Ftoj komunën që të mos ndalojë së kërkuari pjesën e vet sepse bëhet fjalë për paratë nga taksat tona.

Sabedin Vishi (Nënkryetar i Kaçanikut): Është e vërtetë se marrja e granteve nga qeveria qendrore ka qenë shumë minimale këtë mandat, por jo për shkak të mos përpjekjeve tona. I njëjti Kryetar është tashmë 3 mandate, përderisa në mandatet e kaluara ishim më të suksesshëm. Për më shumë, sukseset në marrjen e vazhdueshme të donacioneve tregojnë se nuk ka munguar asnjëherë përpjekja jonë.

Roli i palëve të interesit, pengesat dhe bashkë-vendimmarrja për MIRU në nivel lokal Prezantim/ Moderim (Valon Raka)

Prezantimi eksploroj rolet e palëve të interesit, ngërçet dhe bashkë-vendimmarrjen për Menaxhimin e Integruar të Resurseve Ujore (MIRU-IWRM) në nivel lokal. Ai përshkroi një listë gjithëpërfshirëse të palëve të interesit dhe qasjet e përdorura për t'i angazhuar ato, duke theksuar se si komunat, shoqëria civile, komunitetet, të rinjtë, ndërmarrjet e ujësjellësit dhe sektori privat bashkëpunojnë brenda kornizës së IWRM-së. Sesioni gjithashtu identifikoi sfidat e ndërlidhjes (outreach), si pjesëmarrja e kufizuar, boshllëqet në informacion dhe pengesat në koordinim, dhe i shoqëroi ato me mundësi të

bashkë-vendimmarrjes për të përmirësuar qeverisjen lokale. Pikat kryesore theksuan dialogun gjithëpërfshirës me shumë palë të interesit, përkufizimet e qarta të roleve dhe proceset e përbashkëta të vendimmarrjes për të përshpejtuar përmirësimet konkrete në furnizimin me ujë, menaxhimin e ujërave të ndotura dhe qëndrueshmërinë në nivel pellgu.

Diskutimet e pjesëmarrësve

Sami Stagova: Si pjesë e projektit, shkollat partnere do të përzgjidhen së bashku me përfaqësuesit e komunitetit, qeveritë lokale dhe administratat e shkollave.

SESIONI I PASDITËS

Arsyeshmëria e projektit, objektivat dhe lidhja Ferizaj/Kaçanik
Prezantim/ Moderim (Sami Stagova)

Prezantimi përfshiu një përmbledhje të projektit Ambasadorët e Ujit (Acqua Ambassadors), një iniciativë e rëndësishme e OMM Gjethi që synon transformimin e praktikave të menaxhimit të ujit në Ferizaj dhe Kaçanik. Qëllimi thelbësor i projektit është integrimi i plotë i parimeve të Menaxhimit të Integruar të Resurseve Ujore (MIRU) si në kornizat e politikave lokale, ashtu edhe në angazhimin e komunitetit. Kjo arrihet përmes objektivave strategjike si zhvillimi i infrastrukturës së gjelbër (p.sh., kopshtet e shiut dhe kanalet biologjike (bioswales)) për të zbutur rreziqet nga përmbytjet, promovimi i masave të efikasitetit të ujit dhe kultivimi i përgjegjësisë mjedisore afatgjatë midis pjesëmarrësve.

Strategjia e zbatimit përqendrohet në tre shtylla kryesore. Së pari, është Planifikimi i Ndjeshëm ndaj Ujit (Water-Sensitive Planning), e cila përfshin punëtorë me zyrtarët e qeverisjes lokale dhe palët e interesit (punëtorja në fjalë) për të prodhuar një Letër Rekomandimi për integrimin e MIRU-s në politikat komunale dhe planet e investimeve. Së dyti, Programi i Ambasadorëve të Ujit synon nxënësit e shkollave të mesme, duke i trajnuar ata në kryerjen e auditimeve dhe analizave shkencore të ujit, duke i transformuar kështu ata në kujdestarë aktivë të komunitetit. Së treti, është zbatimi i përmirësimeve të Efikasitetit të Ujit, të tilla si instalimi i pajisjeve me rrjedhje të ulët apo/ dhe sistemeve të grumbullimit të ujit të shiut direkt në shkolla, duke ofruar shembuj të prekshëm të praktikave të qëndrueshme.

Rezultatet e pritshme janë domethënëse dhe synojnë qëndrueshmëri afatgjatë. Këto përfshijnë qeverisje lokale të përmirësuar që rezultojnë nga njohuritë e rritura të MIRU midis hartuesve të politikave, zvogëlimet e ndotjes dhe konsumit të ujit, si dhe krijimin e një modeli të menaxhimit të ujit të udhëhequr nga komuniteti që mund të përshkallëzohet dhe të

replikohet nëpër komuna të tjera. Angazhimi dhe dokumentimi i vazhdueshëm do të ruhet përmes platformave si www.gjethi.org për të siguruar transparencë dhe për të lehtësuar shkëmbimin e praktikave më të mira.

Diskutimet e pjesëmarrësve

Diana Luzha (aktiviste dhe krijuese e podcastit, Kaçanik): Si u përzgjedhën aktivitetet në shkolla me nxënësit; si u bë përzgjedhja e shkollave? Mund të kishte qenë mirë të përfshiheshin edhe grupmosha të tjera (klasat 9 dhe 8) përveç shkollës së mesme (klasat 10, 11, 12).

Sami Stagova: Sigurisht, ne do të përpiqemi të përfshijmë nxënës nga grupmosha dhe shkolla të ndryshme gjatë ngjarjeve dhe angazhimeve të projektit për të siguruar një përfaqësim të gjerë.

Atdhe Neziri (Drejtor i Shkollës së Mesme Profesionale, Kaçanik): Merrni parasysh ju lutem përfshirjen e Shkollës së Mesme Profesionale në projekt sepse ekziston një degë e instalimeve të ujësjellësit/kanalizimeve, dhe nxënësit mund të ndihmojnë në instalimin e pajisjeve të eficiencës të ujit.

Sami Stagova: Duke pasur parasysh bashkëpunimin e suksesshëm që kemi pasur deri më tani dhe me aktivitetet e eficiencës së ujit të parashikuara brenda projektit, ne do të bëjmë çmos të përfshijmë Shkollën Profesionale. Siç e theksuat, pajtohemi që përfshirja e nxënësve tuaj do të na ndihmojë edhe në aktivitete të tjera.

Valon Raka dhe Sami Stagova: Lidhur me identifikimin e hapësirave të mundshme publike për përmirësime brenda këtij projekti, ju inkurajojmë të ndihmoni me propozime, sepse në projektet e mëparshme, zgjedhjet dhe idetë fillestare erdhën ekskluzivisht nga anëtarët e komunitetit.

Flamur Sallahu (OMM Kaça, Ferizaj): Ne do ta mbështesim OMM Gjethin për të identifikuar hapësirat e mundshme publike në Ferizaj.

PËRFUNDIMET DHE HAPAT E MËTUTJESHËM

Punëtorja përfundoi duke falënderuar grupin divers të pjesëmarrësve për kontributin e tyre të vlefshëm dhe angazhimin aktiv. Angazhimi për bashkëpunim të vazhdueshëm u forcua duke i treguar hapat e menjëhershëm të ardhshëm:

- Letra me Rekomandime: Projekti do të angazhojë listë të kontribuuesve nga Kaçaniku dhe Ferizaj në përgatitjen e një Letre me rekomandime për integrimin e MIRU në politikat lokale.
- Identifikimi i lokacioneve potenciale: Identifikimi fillestar i hapësirave të mundshme publike në Ferizaj dhe

Kaçanik për përmirësimin e infrastrukturës së gjelbër duke përdorur parimet e MIRU.

- Zbatimi i efijencës së ujit: Zbatimi i përmirësimeve të efijencës së ujit në dy shkolla të përzgjedhura.

Për më tepër, pjesëmarrësit dhe palët e tjera të interesit u inkurajuan të vazhdojnë të ndajnë idetë/kontributin e tyre për menaxhim më të mirë të ujit dhe të propozojnë hapësira të mundshme publike duke përdorur kanalet online të ofruara: webfaqen dhe facen e Facebook të OMM (www.gjethi.org; <https://www.facebook.com/ommgjethi>).

Punëtorja: Nga koncepti në veprim
– Iniciativë bashkëpunimi ndërkomunal për ujin

SHTOJCA: FTESA DHE AGJENDA

Integrated Water Resources
Management in Kosovo

AMBASADORËT E UJIT: Ndërtimi i një komuniteti të ndjeshëm ndaj ujit

FTESË

***Punëtorja: Nga koncepti në veprim
– Iniciativë bashkëpunimi ndërkomunal për ujin***

Të nderuar,

Me kënaqësi ju ftojmë të merrni pjesë në punëtorinë "Nga koncepti në veprim – Iniciativë ndërkomunale e bashkëpunimit për ujin" e organizuar nga Organizata për Mbrojtjen e Mjedisit Gjethi (OMM Gjethi). Qëllimi i punëtorisë është të diskutojmë qasjen e projektit, ndërlidhjen me objektivat dhe të ndërtojmë një kornizë bashkëpunimi ndër-komunal në lidhshmëri me parimet e Menaxhimit të Integruar të Resurseve Ujore (MIRU) dhe konceptet e infrastrukturës së gjelbër. Ky aktivitet synon të prezantojë në mënyrë të qartë qëllimin e projektit, të theksojë objektivat kryesore, të përditësojë palët e interesit dhe të nxisë diskutime rreth iniciativave të gjelbra.

Projekti mbështetet nga Menaxhimi i Integruar i Resurseve Ujore në Kosovë (IWRM-K), Program i Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC) dhe i Qeverisë së Kosovës, i zbatuar nga Skat Consulting Ltd. (Zvicër) në konsorcium me Agjencinë Austriake të Mjedisit (EAA).

Punëtorja do të mbahet më **28.08.2025**, nga ora **09:30 deri në 15:00**, në **Restorant Uda, Doganaj, Kacanik**. Detaje të mëtejshme mund t'i gjeni në agjendën e bashkëngjitur më poshtë.

Ju lusim të konfirmoni pjesëmarrjen duke dërguar email në ommgjethi@gmail.com ose duke telefonuar +383 44 368 340, jo më vonë se 25.08.2025.

Mirëpresim pjesëmarrjen tuaj dhe kontributin tuaj të çmuar në këtë përpjekje të përbashkët.

Sinqerisht,

Valon Raka,
Drejtor Ekzekutiv
Organizata për Mbrojtjen e Mjedisit Gjethi

Punëtorja: Nga koncepti në veprim
– Iniciativë bashkëpunimi ndërkomunal për ujin

AGJENDA

***Punëtorja: Nga koncepti në veprim
Iniciativë bashkëpunimi ndërkomunal për ujin***

Koha	Temat e interesit	Personi përgjegjës
9:30 - 10:00	Mirëseardhja dhe regjistrimi	-Sami Stagova - Menaxher Programi, OMM Gjethi -Përfaqësues nga Komuna e Kaçanikut dhe Ferizajt -Përfaqësues nga programi IWRM-K
10:00 - 10:30	— Fjalimet hyrëse — Qëllimi i punëtorisë, rezultatet e pritshme, rregullat themelore — Prezantimi i pjesëmarrësve	
10:30 – 11:00	Sesioni i paradites: Çështjet e menaxhimit të ujit në Kosovë (Rajoni Juglindor) — Konteksti kombëtar i qeverisjes së ujit dhe bazat e MIRU — Sfidat: uji sipërfaqësor, ndryshueshmëria e reshjeve, rreziku i përmbajtjeve urbane, ujitja, ndotja, presionet e pellgut në tërësi — Konteksti i qeverisjes lokale: mjetet e politikës, financimi, koord. ndër-komunale — Aktivitetet e OMM Gjethi deri më tani	
11:00 – 11:45	Pyetje dhe diskutime (diskutimet përmes kafes)	Valon Raka Drejtor Ekzekutiv
11:45 – 12:15	Roli i palëve të interesit, pengesat dhe bashkë-vendimmarrja për MIRU në nivel lokal — Lista e palëve të interesit dhe qasja e angazhimit të tyre — Sfidat e përfshirjes së palëve, ndarjes së informacionit dhe mundësitë e bashkë-vendimmarrjes	
12:15 – 13:15	Pushim i drekës	
13:15 – 14:00	Sesioni i pasdites: Arsyeshmëria e projektit, objektivat dhe lidhja Ferizaj/Kaçanik — Formulimi i problemit dhe rezultatet e pritura — Objektivat e ndërlidhura me MIRU, infrastruktura e gjelbër, mobilizimi i komunitetit dhe përfshirja e tyre — Ndërlidhja mes Ferizajt dhe Kaçanikut: prioritetet lokale, hapësirat publike potenciale, avenytë e përbashkëta të qeverisjes — Përmbledhje e aktiviteteve të planifikuara — Hapat fillestar për zgjedhjen e vendit/shkollës (kriteret dhe mënyra)	Sami Stagova
14:00 – 14:30	Pyetje dhe diskutime (diskutimet përmes kafes)	
14:30 – 15:00	Përmbyllja dhe hapat në vijim — Diskutim rreth hapësirave potenciale dhe shkollave partnere — Qasja e implementimit, përfshirja e palëve të interesit dhe hartimi i letrës me rekomandime — Kalendari i mundshëm për punëtoritë/ takimet e ardhshme	Sami Stagova

Organizata për Mbrojtjen e Mjedisit Gjethi (OMM Gjethi)

Të gjitha të drejtat e rezervuara © 2025
OMM Gjethi
Shtëpia e Kulturës, Sali Bajra pn, Kaçanik, 71000, Kosova
www.gjethi.org